

**TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCI DIN
REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA 2015-2020 PE CLASE DE MARIME:
EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ÎNTREPRINDERI ȘI A NUMĂRULUI DE SALARIAȚI**

Lidia Maier

cercetator stiintific, Institutul National de Cercetari Economice, RM

e-mail: heart1961@mail.ru

orcid. 0000-0001-6781-9764

Abstract. Small and medium-sized enterprises (SMEs) have a significant share in the total number of enterprises and, without a doubt, play a very important role in the social and economic development of the country, contributing substantially to the formation of gross domestic product, job creation, exports stimulation, competition, development and implementation of innovations and new technologies. A well-developed SME sector can contribute to strengthening the entrepreneurial ecosystem, while generating stability and economic growth. A comprehensive analysis of the

entrepreneurial ecosystem and the factors that could stimulate it, allows the effective policies for the development of local entrepreneurship to be created.

This article presents the analysis of the development of SMEs by size classes and, in particular, the evolution of the number of enterprises and the number of employees. The analysis was performed based on data from the National Bureau of Statistics and includes the period 2015-2020 (for 2015, the data were used, recalculated according to the new methodology, developed by NBS in 2016). As a result of the analysis, it was found that in 2020 the number of SMEs increased slightly, but most of the indicators, which characterize the activity of the sector, decreased, which was to be expected in the crisis situation caused by the Covid Coronavirus pandemic 19.

Key words: small and medium enterprises, size classes, number of enterprises, number of employees.

Introducere. Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) dețin o pondere semnificativă în totalul întreprinderilor și, fără îndoială, au un rol foarte important în dezvoltarea socială și economică a țării, contribuind substanțial la formarea produsului intern brut, la crearea de noi locuri de muncă, la stimularea exporturilor, concurenței, dezvoltarea și implementarea inovațiilor și noilor tehnologii. Un sector al IMM-urilor bine dezvoltat poate să contribuie la consolidarea ecosistemului antreprenorial, generând, totodată stabilitate și creștere economică. Și deși sectorul IMM are abilitatea de a răspunde în mod flexibil la tendințele unor piețe puternic competitive și de a se adapta rapid la schimbările structurale și ciclice ale economiei, totuși pandemia de Coronavirus l-a luat prin surprindere, acesta s-a confruntat cu o multitudine de probleme, care au dus la diminuarea principalilor indicatori, care îi caracterizează activitatea. În acest context analiza cuprinzătoare a ecosistemului antreprenorial și a factorilor, care ar putea să-l stimuleze permite conceperea de politici eficiente pentru dezvoltarea antreprenoriatului autohton în general, dar în situația creată și pentru susținerea întreprinderilor de a se adapta și trece prin criza economică severă actuală. În articol autorul a analizat evoluția numărului de întreprinderi și a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor pe clase de mărime, atât în anii pandemiei, cât și începând cu a.2015 și a obținut următoarele rezultate.

Numărul de IMM-uri. În anul 2020 numărul total de IMM-uri a constituit 58 063 unități, dintre care 1 363 unități (2,4%) au fost întreprinderi mijlocii, 6 322 unități (11,0%) – întreprinderi mici și 49 562 (86,6%) – întreprinderi micro. Față de a.2019 numărul total de IMM-uri a crescut cu 1 329 unități sau cu aproximativ 2,4%.

Evoluția numărului de IMM-uri pe parcursul anilor 2015-2019 a posedat, de asemenea, o traiectorie ascendentă, majorându-se de la 50 555 unități până la 57 247 unități, sau cu 6 692 unități (13,2%) (Fig.1).

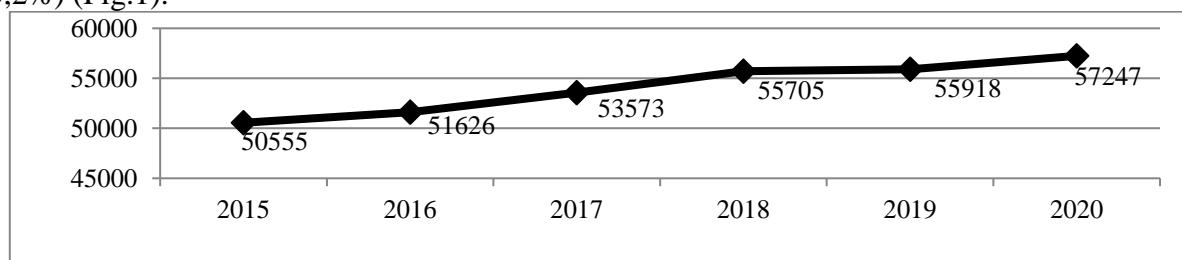

Fig.1. Evoluția numărului de IMM-uri în anii 2015-2020, unități
Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Ponderea IMM-urilor în totalul agenților economici din țară în a.2020 a fost de 98,6%. Din numărul total al IMM-urilor 86,6% sunt întreprinderi micro, 11,0% - întreprinderi mici și 2,4% - întreprinderi mijlocii. Față de a.2019 ponderea IMM-urilor în totalul agenților economici din țară a rămas neschimbată, o creștere ușoară înregistrându-se doar în clasa întreprinderilor micro (+0,7 p.p.) în principal din contul descreșterii nesemnificative a numărului de întreprinderi mici (-0,6 p.p.) și mijlocii (-0,1 p.p.).

În a.2020 față de a.2019 ponderea IMM-urilor în totalul agenților economici a rămas neschimbată, însă, în general în perioada anilor 2015-2020, ponderea IMM-urilor în totalul agenților economici a avut tendință ușor negativă (Fig.2).

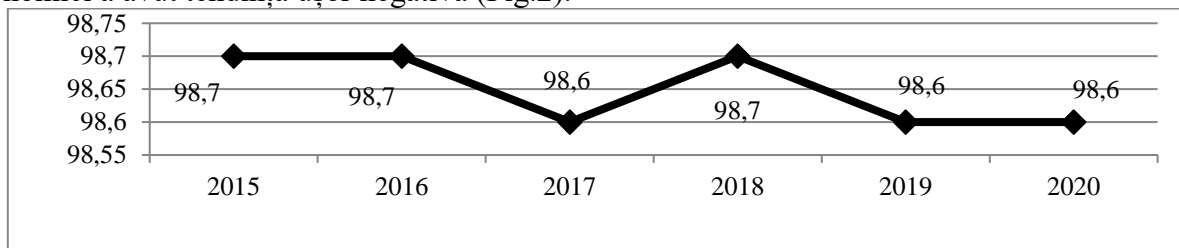

Fig.2. Ponderea de IMM-urilor în totalul agenților economici, 2015-2020, %
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Ritmul anual de creștere a numărului de IMM-uri în a.2020 a fost de 102,4%. Analizând evoluția indicatorului respectiv în ultimii 5 ani, se observă o creștere din a.2015 până în a.2018 de la 100,6% până la 104,6%; în a.2019 evoluția a fost negativă (-3,5 p.p.), iar în a.2020 indicatorul a crescut din nou cu 2,0 p.p. față de a.2019. (Fig.3).

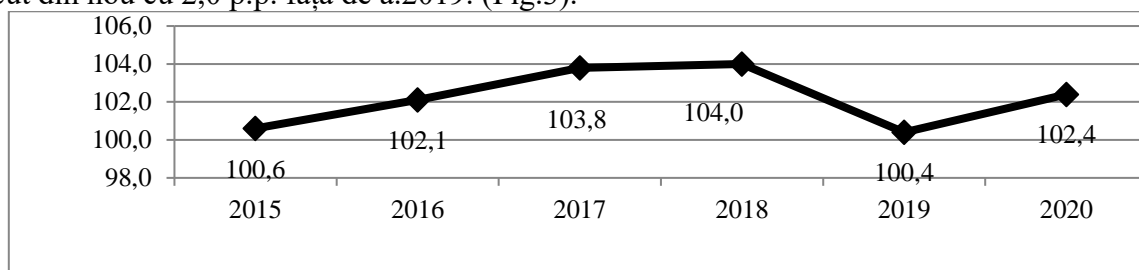

Fig.3. Ritmul anual de creștere a numărului de IMM-uri, 2015-2019, în % față de anul precedent

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Analiza IMM-urilor pe clase de mărimi arată, că ponderea cea mai mare în totalul IMM-urilor aparține întreprinderilor micro, în a.2020 aceasta constituind 86,6% sau 49 562 unități. Față de a.2019 numărul întreprinderilor micro a crescut cu 1 506 unități sau cu 3,1%. Evoluția numărului întreprinderilor micro în anii 2015-2019, în general, a fost ascendentă – numărul acestora crescând de la 43 438 unități până la 49 562 unități, sau cu 14,1%.

Întreprinderile mici în totalul IMM-urilor constituie în a.2020 o pondere de 11,0% sau 6 322 unități, diminuându-se ușor cu 165 unități sau cu 2,5% față de a.2019. Evoluția numărului întreprinderilor mici în anii 2015-2020 arată valori diferite: în perioada 2015-2016 numărul acestora s-a diminuat cu 69 unități, după care, perioada următoare este marcată de creșterea numărului de întreprinderi mici până la 6 487 unități în a.2019, cu o ușoară reducere în a.2020.

Întreprinderile mijlocii în a.2020 au constituit 1 363 unități și dețin o pondere de doar 2,4% în numărul total al IMM-urilor. Față de a.2019 numărul întreprinderilor mijlocii s-a diminuat ușor cu 12 unități. Evoluția numărului de întreprinderi mijlocii pe parcursul anilor 2015-2019 arată, că perioada 2015-2017 este caracterizată de creșterea numărului acestora de la 1 268 unități până la 1 328 de unități, în a.2018 numărul acestora s-a redus până la nivelul a.2016 și a constituit 1 299 de unități, iar în a.2019 crește din nou până la 1 375 unități, înregistrând o ușoară diminuare din nou în a.2020.

Numărul mediu de salariați. *Numărul de salariați în cadrul IMM-urilor* în a.2020 a constituit 316 823 unități, fiind cu 19 236 (5,7%) unități mai mic decât în a.2019. Pe parcursul anilor 2015-2019 evoluția numărului de salariați a fost, în general, ascendentă și a posedat tendințe diferite: din a.2015 până în a.2016 numărul acestora s-a diminuat de la 316 937 un. până la 313 533 un. sau cu 1,1%; din a.2016 până în a.2019 numărul de salariați în cadrul IMM-urilor a crescut, cea mai mare

creștere înregistrându-se în a.2017, când numărul de salariați s-a majorat cu 3,1% față de a.2016, continuând să crească și în anii următori până la 328 018 unități. Anul 2020, posibil pe fondul pandemiei, a fost marcat de diminuarea semnificativă a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor (Fig.4).

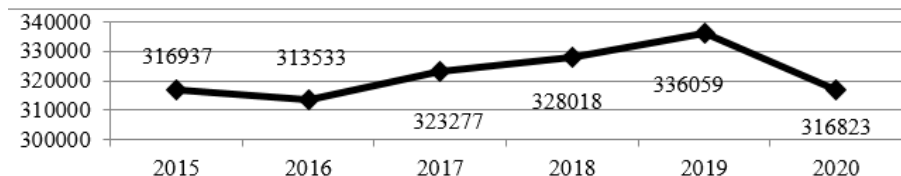

Fig.4. Evoluția numărului de salariați din cadrul IMM-urilor în perioada 2015-2020, un.
Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Ponderea salariaților din cadrul IMM-urilor în totalul salariaților din țara în a.2020 a constituit 60,1%, tendința acestui indicator față de a.2019 fiind ușor negativă (-0,8 p.p). Pe parcursul anilor 2015-2020, în general, evoluția indicatorului a posedat o tendință negativă diminuându-se de la 62,1% până la 60,1% sau cu 2,0 p.p.). (Fig.5).

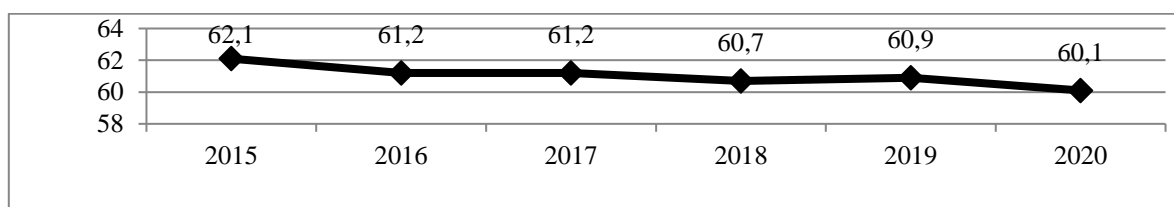

Fig.5. Ponderea salariaților IMM-urilor în total salariați în perioada 2015-2020, %
Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Ritmul anual de creștere a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor în a.2020 a constituit 94,3%, fiind semnificativ mai mic cu 8,1 p.p. în comparație cu valoarea acestui indicator în a.2019. Evoluția indicatorului Ritmul anual de creștere a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor în perioada anilor 2015-2020 a înregistrat variații diferite: în intervalul 2015-2016 valoarea indicatorului s-a diminuat de la 111,6% până la 98,9% sau cu 12,7 p.p. În a.2017 acesta crește ușor până la 103,1% sau cu 4,2 p.p., după care ritmul anual de creștere a numărului de salariați se reduce din nou până la 101,5% în a.2018 și crește cu 0.9 p.p. în a.2019. Anii 2016 și 2020 au fost anii, în care ritmul anual de creștere a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor este mai mic de 100%. (Fig.6).

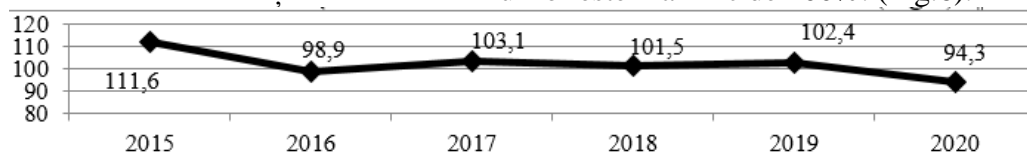

Fig.6. Ritmul anual de creștere a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor în anii 2015-2020, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Analiza numărului de salariați din cadrul IMM-urilor pe clase de mărime arată, că în a.2020 cel mai mare număr de salariați se înregistrează în cadrul întreprinderilor mici și este de 113 983 unități, ceea ce constituie 36,0% din totalul salariaților în cadrul IMM-urilor. În perioada anilor 2015-2020 evoluția numărului de salariați în cadrul întreprinderilor mici posedă tendințe diferite: în perioada 2015-2016 numărul de salariați s-a diminuat cu 2 599 unități, iar începând cu a.2016 numărul de salariați în cadrul întreprinderilor mici a crescut de la 107 156 până la 118 662 unități sau cu aproximativ 10,7% în a.2019. Anul 2020 înregistrează o diminuare de 4 679 unități, sau cu 3,9% față de a.2019.

În cadrul întreprinderilor micro în a.2020 activau 103461 salariați, ceea ce constituie 32,7% din numărul total de salariați din cadrul IMM-urilor. În perioada anilor 2015-2020 evoluția numărului de salariați în cadrul întreprinderilor micro a înregistrat unele variații anuale: în anii 2015-2016 numărul acestora s-a diminuat ușor de la 104 977 unități până la 104 848 un., după care a urmat o perioadă de creștere cu 9,1% în perioada 2016-2019, ajungând la 114 413 unități. În a.2020 numărul de întreprinderi micro s-a diminuat semnificativ cu 10 952 unități sau 9,6%.

Cel mai mic număr de salariați în a.2020 se înregistrau în cadrul întreprinderilor mijlocii, constituind 99 379 unități, sau 31,4% din totalul salariaților în cadrul IMM-urilor. În perioada anilor 2015-2020, în general, numărul de salariați în cadrul întreprinderilor mijlocii a posedat tendințe anuale diferite: din a.2015 până în a.2016 numărul acestora s-a redus ușor de la 102 205 până la 101 529 unități sau cu 676 unități, crescând până la 103 460 unități sau cu aproximativ 2% (+1 931 un.) în a.2017 și diminuându-se din nou în a.2018 cu 4%, constituind 99 311 unități. În a.2019 numărul întreprinderilor mijlocii a crescut din nou cu 3 673 unități sau cu 3,7%, iar în a.2020 s-a diminuat cu 3 605 unități sau cu 3,5%.

Numărul de IMM-uri, care au obținut profit. Numărul de IMM-uri, care au obținut profit în a.2019 a constituit 26 562 unități, fiind în descreștere față de anul 2019 cu 1 703 unități. Evoluția indicatorului în perioada 2015-2019 a fost ascendentă, majorându-se treptat de la 21 535 unități până la 28 265 unități sau cu 31%. Anul 2020 a fost marcat de diminuarea indicatorului respectiv cu 6,0%. (Fig.7).

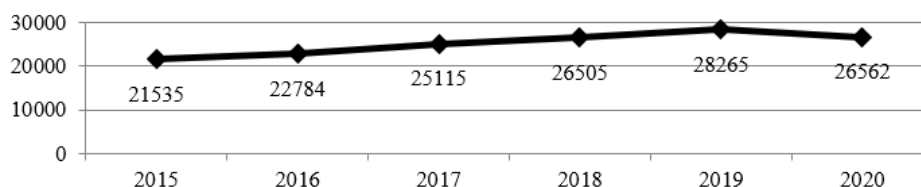

Fig.7. Evoluția numărului de IMM-uri, care au înregistrat profit, anii 2015-2020, un.

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Ponderea numărului de IMM-uri, care au obținut profit în numărul total de IMM-uri în a.2020 a constituit 46,4%, fiind cu 4,1 p.p. mai mic decât în a.2019. Evoluția indicatorului în perioada 2015-2019 a fost ascendentă, majorându-se de la 42,6% până la 50,5% sau cu 7,9 p.p. Anul 2020 a fost marcat de diminuarea indicatorului respectiv (Fig.8).

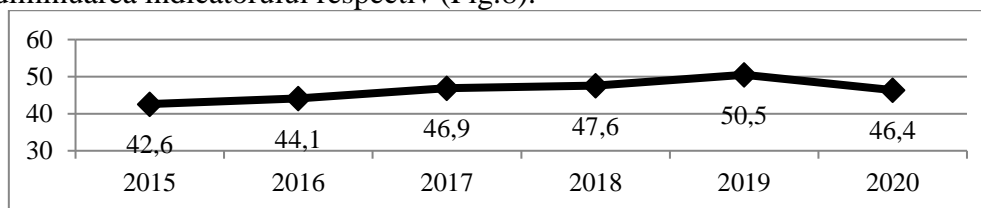

Fig.8. Evoluția ponderii numărului de IMM-uri, care au înregistrat profit în numărul total de IMM-uri, anii 2015-2020, %.

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Numărul de IMM-uri, care au înregistrat profit pe clase de mărimi s-au repartizat în felul următor:

Cele mai numeroase au fost întreprinderile micro, numărul cărora în a.2020 a fost de 21 267 unități, micșorându-se față de a.2019 cu 1 059 de unități sau cu 4,7%. Evoluția numărului de întreprinderi micro, care au obținut profit în anii 2015-2019 a fost ascendentă, numărul acestora crescând de la 16 842 unități până la 22 326 unități sau cu 32,6% și doar în anul 2020 indicatorul respectiv a posedat o traiectorie descendentă. Ponderea întreprinderilor micro, care au înregistrat profit în total IMM-uri, care au înregistrat profit în a.2020 a constituit 80,1%, iar în totalul întreprinderilor micro acest indicator a constituit 42,9%.

Întreprinderile mici, care au înregistrat profit în a.2020 au fost în număr de 4 327 unități, fiind cu 558 de unități mai puține, decât în a.2019. Evoluția indicatorului în perioada 2015-2019, în general, a fost ascendentă, numărul întreprinderilor mici cu profit crescând de la 3 841 unități până la 4 885 unități sau cu aproximativ 27,2%. Anul 2020 a înregistrat o traiectorie descendentă. Ponderea întreprinderilor mici, care au înregistrat profit în total IMM-uri, care au înregistrat profit în a.2020 a constituit 16,3%, iar în totalul întreprinderilor mici acest indicator a constituit 68,4%.

Cele mai puține IMM-uri, care au înregistrat profit pe clase de mărimi în a.2020 au fost întreprinderile mijlocii, constituind 968 de unități, fiind în creștere față de a.2010 cu 86 unități. Evoluția numărului de întreprinderi mijlocii, care au înregistrat profit în anii 2015-2020 arată variații diferite: în anii 2015-2017 numărul acestor întreprinderi a crescut (+151 unități), iar în a.2018 numărul întreprinderilor mijlocii, care au înregistrat profit s-a diminuat cu 3,6%, iar în a.2019 – a crescut cu aproximativ 9%. Anul 2020 a fost marcat de diminuarea acestui indicator cu 8,2%. Ponderea întreprinderilor mijlocii, care au înregistrat profit în total IMM-uri, care au înregistrat profit în a.2020 a constituit 3,6%, iar în totalul întreprinderilor mijlocii acest indicator a constituit 71,0%.

Numărul de IMM-uri, care au suportat pierderi. În a.2020, numărul de IMM-uri, care au suportat pierderi a fost de 23 987 unități, constituind 99,3% din totalul agenților economici, care au suportat pierderi din țară.. Pe parcursul anilor 2015-2020 evoluția numărului de IMM-uri, care au suportat pierderi a arătat valori diferite: în perioada 2015-2016 numărul acestor întreprinderi a crescut cu +147 unități, după care a urmat o perioadă de diminuare, indicatorul respectiv diminuându-se cu 4 467 unități (17,1%) în anii 2016-2019. În a.2020 numărul acestor întreprinderi a crescut cu 2 326 unități sau cu 10,7%. (Fig.9).

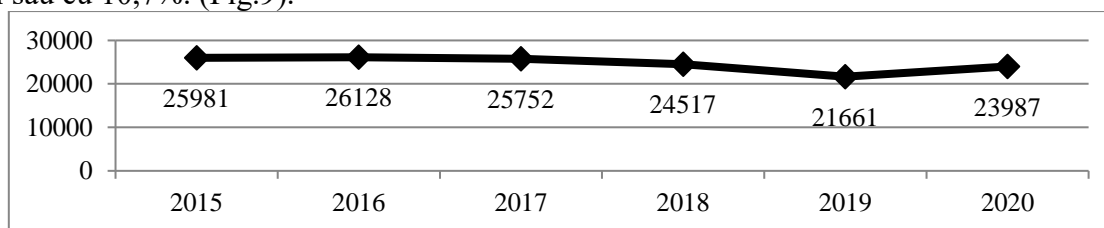

Fig.9. Evoluția numărului de IMM-uri, care au suportat pierderi, 2015-2020, unități
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Ponderea numărului de IMM-uri, care au suportat pierderi în numărul total de IMM-uri în a.2020 a fost de 41,9%, aceasta fiind cu 3,2 p.p. mai mare decât în a.2019. Evoluția indicatorului în perioada 2015-2019 a fost, în general, descendentă, reducându-se cu 13,5 p.p. și doar a.2020 a fost marcat de creșterea acestui indicator (Fig.10).

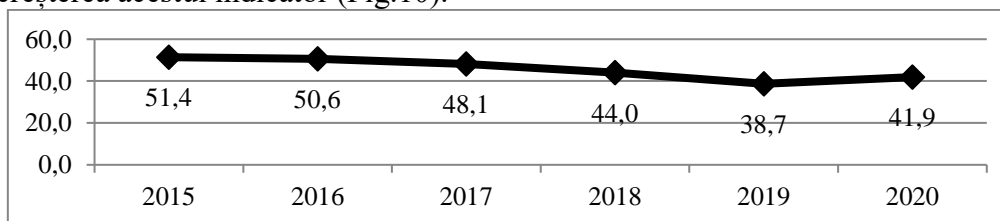

Fig.10. Evoluția ponderii numărului de IMM-uri, care au suportat pierderi în numărul total de IMM-uri, anii 2015-2020, %

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Numărul de IMM-uri, care au înregistrat pierderi pe clase de mărimi s-a repartizat în felul următor:

Cele mai numeroase au fost întreprinderile micro, numărul cărora în a.2020 a constituit 21 625 unități, fiind mai multe decât în a.2019 cu 1 833 unități sau cu 9,3%. Evoluția numărului de întreprinderi micro, care au suportat pierderi în perioada 2015-2020 a arătat valori diferite: în perioada 2015-2016 indicatorul a înregistrat o tendință pozitivă, crescând ușor cu +292 unități. În următorii ani (2016-2019) indicatorul respectiv s-a diminuat, însă, cu 4 120 unități sau cu 17,2%. Iar a.2020 a fost

marcat de creșterea numărului de întreprinderi micro, care au înregistrat pierderi. Ponderea întreprinderilor micro, care au înregistrat pierderi în total IMM-uri cu pierderi în a.2020 a fost de 90,2%, iar în totalul întreprinderilor micro aceasta a constituit 43,6%.

Numărul întreprinderilor mici, care au înregistrat pierderi în a.2020 a constituit 1 973 unități, fiind mai mare decât în a.2019 cu 421 unități. Evoluția numărului acestor întreprinderi în perioada 2015-2020 arată valori diferite: indicatorul respectiv s-a diminuat de la 1 949 unități în a.2015 până la 1 666 unități în a.2017; în a.2018 evoluția indicatorului a fost ascendentă, după care, în a.2019 numărul întreprinderilor mici, care au înregistrat pierderi s-a diminuat până la 1 552 unități. Anul 2020 a fost marcat din nou de creșterea indicatorului. Ponderea întreprinderilor mici, care au înregistrat pierderi în total IMM-uri cu pierderi în a.2020 a fost de 8,2%, iar în totalul întreprinderilor mici aceasta a constituit 31,2%.

Cele mai puține IMM-uri, care au suportat pierderi pe clase de mărimi au fost întreprinderile mijlocii, numărul cărora în a.2020 a constituit 389 unități. Evoluția numărului acestor întreprinderi în perioada 2015-2020 arată o traiectorie diferită, cu ascensiuni și diminuări anuale nesemnificative. În a.2020 față de a.2019 întreprinderile mijlocii, care au suportat pierderi au crescut ușor cu 72 unități. Ponderea întreprinderilor mijlocii, care au înregistrat pierderi în total IMM-uri cu pierderi în a.2020 a fost de 1,6%, iar în totalul întreprinderilor mijlocii aceasta a constituit 28,5%.

Rezultate principale Din analiza realizată se poate observa, că IMM-urile după mărimea întreprinderilor în a.2020, an de criză pandemică, au înregistrat tendințe în majoritatea cazurilor negative, diminuându-și principalii indicatori, care îi caracterizează activitatea. Așadar, tendințele acestor indicatori au fost următoarele:

Numărul de IMM-uri, care activau pe teritoriul Republicii Moldova a crescut față de a.2019 cu aproximativ 2,4%. Totodată pe clase de mărimi numărul întreprinderilor micro a crescut cu 3,1%, a întreprinderilor mici – cu 2,5%, iar numărul întreprinderilor mijlocii s-a diminuat ușor cu 0,9% unități.

Ponderea IMM-urilor în totalul agenților economici din țară în a.2020 a rămas neschimbată, iar ritmul anual de creștere a numărului de IMM-uri a crescut cu 2,0 p.p. față de a.2019.

Numărul de salariați în cadrul IMM-urilor, pe fundalul crizei, în a.2020 a fost cu 5,7% mai mic decât în a.2019. De asemenea, s-a diminuat Ponderea salariaților din cadrul IMM-urilor în totalul salariaților din țara, precum și ritmul anual de creștere a numărului de salariați în cadrul IMM-urilor.

Pe clase de mărimi numărul de salariați în cadrul întreprinderilor s-a diminuat de asemenea: numărul întreprinderilor mijlocii s-a diminuat cu 3,5%; numărul întreprinderilor mici înregistrează o diminuare cu 3,9%; numărul de întreprinderi micro s-a diminuat semnificativ cu 9,6%.

Cu 6,0% s-a diminuat numărul de IMM-uri, care au obținut profit. Pe clase de mărimi s-a diminuat numărul întreprinderilor micro cu 4,7%, întreprinderilor mici – 11,4%. a întreprinderilor mijlocii – cu 8,2%.

Totodată, numărul de IMM-uri, care au suportat pierderi a crescut în a.2020 cu 10,7%. Pe clase de mărimi e de menționat, că numărul întreprinderilor micro au crescut cu 9,3%. De asemenea a crescut și numărul întreprinderilor mici, care au înregistrat pierderi și a celor mijlocii.

Bibliografie:

1. Biroul național de statistică, Statistica economică, Surse de date administrative. Activitatea și poziția financiară a agenților economici după mărime și activități economice, 2015-2020.